

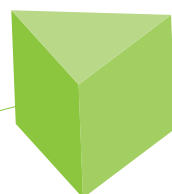
Van overblijven naar tussenschoolse opvang

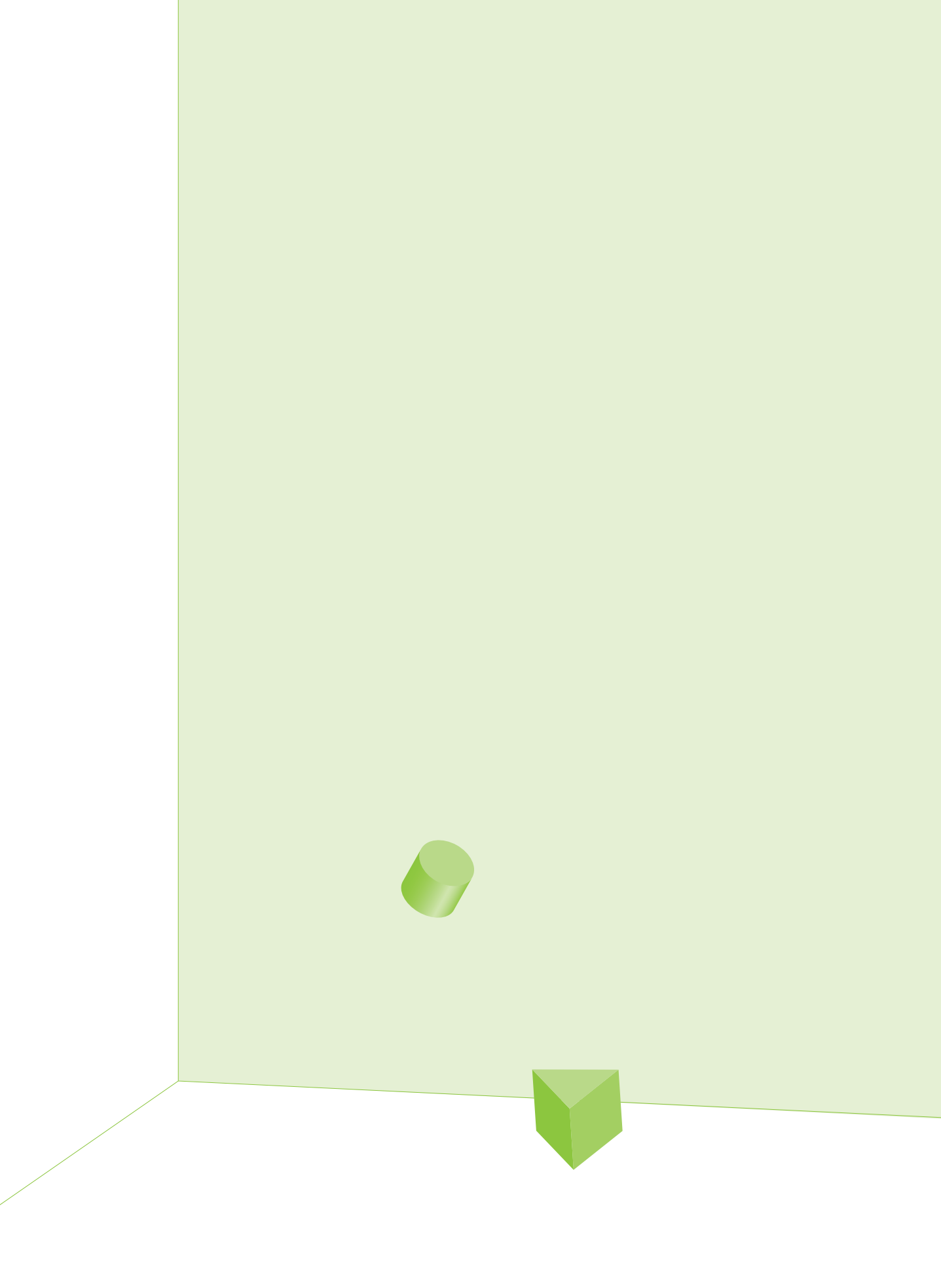
Wat is er veranderd in de informatievoorziening
voor ouders en leerlingen?

Van overblijven naar tussenschoolse opvang

Wat is er veranderd in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen?

Voorwoord

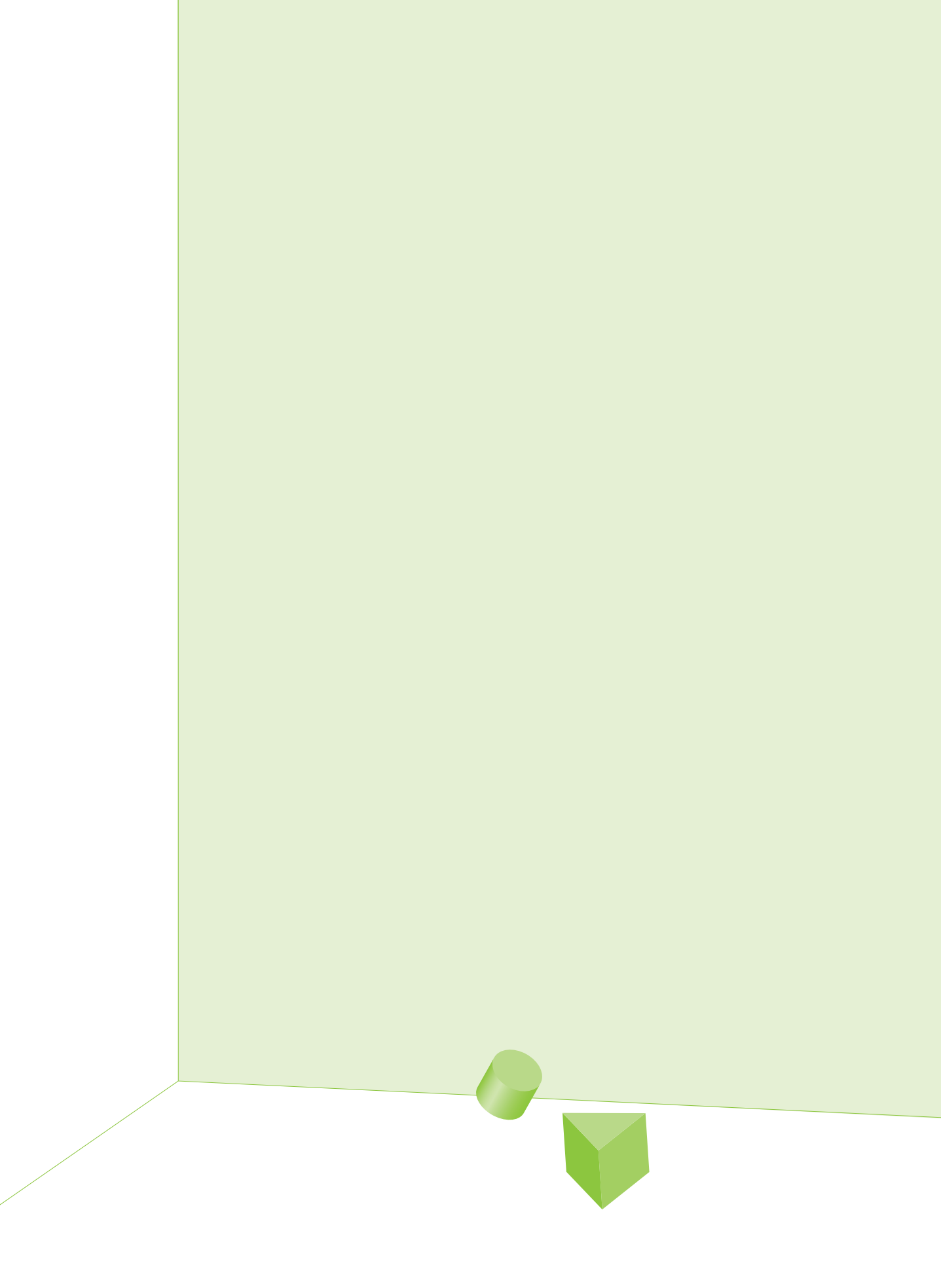
Sinds 1 augustus 2006 zijn de Wet op het primair onderwijs (WPO art.13 en art. 45) en de medezeggenschapsregeling aangepast. De besturen hebben in de nieuwe regeling de verantwoordelijkheid gekregen de tussenschoolse opvang te (laten) organiseren. Zij moeten samen met de ouders een regeling opstellen.

Naar aanleiding van de wetswijziging omtrent de tussenschoolse opvang heeft de inspectie onderzoek verricht naar de informatie die scholen via de schoolgids aan de ouders verstrekken. Daarbij is vooral nagegaan wat er als gevolg van de nieuwe wetgeving omtrent de tussenschoolse opvang in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd is.

In dit rapport worden de gegevens gepresenteerd.

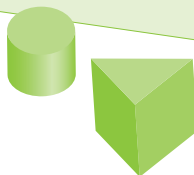
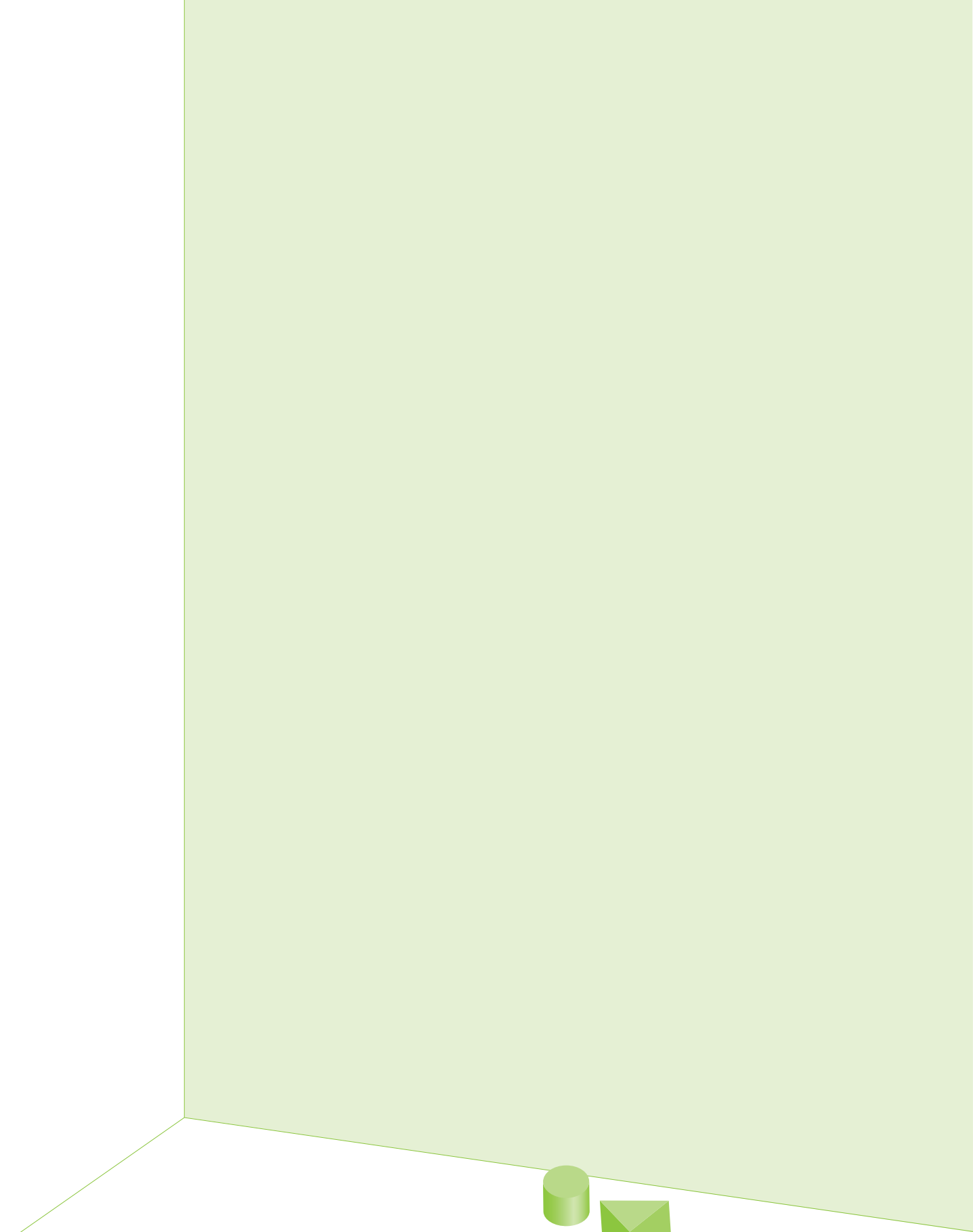
De hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra

dr. L.S.J.M. Henkens
juli 2008

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	11
1.1 Nieuwe wetgeving tussenschoolse opvang	11
1.2 Aanleiding tot het onderzoek	12
2 Het onderzoek	15
2.1 De onderzoeksvragen	15
2.2 Onderzoeksopzet	16
3 Bevindingen	19
3.1 Regeling tussenschoolse opvang in de schoolgids	19
3.2 Organisatie	20
3.3 Aansprakelijkheid/verzekering	21
3.4 Kosten	22
3.5 Verantwoordelijkheid en MR	22
3.6 Praktische invulling	23
4 Conclusies	27

Samenvatting

Sinds 1 augustus 2006 zijn de Wet op het primair onderwijs (WPO art.13 en art. 45) en de medezeggenschapsregeling aangepast. De besturen hebben in de nieuwe regeling de verantwoordelijkheid gekregen de tussenschoolse opvang te (laten) organiseren. Zij moeten samen met de ouders een regeling opstellen. In de wet worden verder enkele kwaliteitseisen aan de opvang gesteld. Dit betreft de scholing van de toezichthouders, de veiligheid van de ruimte en de aansprakelijkheid van de toezichthouders tijdens het overblijven. De kosten die aan tussenschoolse opvang verbonden zijn, komen voor rekening van de ouders of verzorgers.

Naar aanleiding van de wetswijziging heeft de inspectie onderzoek verricht naar de informatie die scholen via de schoolgids aan de ouders verstrekken. De hoofdvraag luidt:

Wat is er als gevolg van de nieuwe wetgeving tussenschoolse opvang in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is een steekproef van scholen getrokken waarvan de schoolgidsen van drie achtereenvolgende jaren zijn geanalyseerd. Daarbij is het schooljaar 2005/2006 als nulmeting genomen.

In eerste instantie is gekeken naar de informatie die de schoolgids verschaft die voor ouders van belang is. Dit leidt tot de volgende beeld.

Uit verreweg de meeste gidsen valt op te maken of de school tussenschoolse opvang aanbiedt. Ook wordt in de meeste schoolgidsen vermeld wie de opvang organiseert en wat de kosten van de opvang zijn. De kosten voor ouders blijken de afgelopen drie jaar met ongeveer zes procent te zijn gestegen.

In bijna de helft van de schoolgidsen wordt aandacht geschonken aan de aansprakelijkheidsverzekering van de toezichthouders. In ongeveer 20 procent van de schoolgidsen wordt de verantwoordelijkheid van het bestuur aan de orde gesteld. In ongeveer 10 procent van de schoolgidsen staat vermeld dat de ouders met de regeling hebben ingestemd.

Wat betreft de praktische invulling van de tussenschoolse opvang melden enkele scholen dat er een veiligheidsplan voor de tussenschoolse opvang aanwezig is. Ongeveer een derde besteedt aandacht aan de (gedrags)eisen van de toezichthouders of aan de relatie tussen het aantal leerlingen en het aantal toezichthouders. In 2006/2007 en 2007/2008 wordt respectievelijk in acht en vijf schoolgidsen aangegeven dat de school deels geschoolde toezichthouders heeft of daarnaar streeft.

In tweede instantie is gekeken naar de hoofdvraag of de informatievoorziening voor ouders en leerlingen is veranderd. Omdat de steekproef klein is, spreken we van een verandering als er tussen jaren een verschil van 10 procent of meer is. De uitkomsten moeten met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Uit de analyses blijkt dat de informatie in de schoolgidsen in 2007/2008 ten opzichte van 2005/2006 met name veranderd is wat betreft de vraag wie de tussenschoolse opvang organiseert (was in 2005/2006 80 procent, in 2006/2007 76 procent en is in 2007/2008 95 procent). Verder blijkt een toenemend aantal scholen ervoor te kiezen de opvang door een extern bedrijf te laten organiseren. Het aantal situaties waarin -volgens opgave in de schoolgidsen- de tussenschoolse opvang wordt georganiseerd door ouders (betaald of vrijwillig), is in de afgelopen drie schooljaren aanmerkelijk gedaald.

1 Inleiding

1.1 Nieuwe wetgeving tussenschoolse opvang

Op 1 augustus 2006 is de wet van 21 juni 2006, Stb. 291, in werking getreden, op grond waarvan artikel 13, lid 1 en artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs (WPO), zoals die toen luiden, en het toenmalige artikel 9 van de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 (WMO) werden aangepast.

De aanpassing betrof de regeling voor het overblijven. Ingaande 1 januari 2007 zijn bij wet van 20 november 2006, Stb. 590 de genoemde artikelen 13 en 45 van de WPO opnieuw aangepast en is, eveneens ingaande 1 januari 2007, de WMO vervangen door de Wet medezeggenschap op scholen (WMS), Stb. 2006, 658. Deze opvolgende wijzigingen hebben betrekking op de buitenschoolse opvang. De voorafgaande aanpassingen in verband met het overblijven, die aanleiding waren tot het onderzoek waarvan in dit rapport verslag wordt gedaan, zijn bij die gelegenheid niet inhoudelijk gewijzigd. Alleen de benaming 'overblijven' is nu opgegaan in het begrip 'tussenschoolse opvang', terwijl in de nieuwe Wet medezeggenschap op scholen de wijziging, die eerder in de Wet medezeggenschap onderwijs 1992 was aangebracht, is geïncorporeerd.

Besturen hebben, op grond van de nieuwe regeling inzake het overblijven (de tussenschoolse opvang), de verantwoordelijkheid gekregen de tussenschoolse opvang te (laten) organiseren. Zij moeten samen met de ouders en degenen die belast zijn met het toezicht op de kinderen in de tussenschoolse opvang tot een invulling komen. De oudergeleding van de medezeggenschapsraad heeft instemmingsbevoegdheid gekregen.

In de situatie voor 1 augustus 2006 moest het bevoegd gezag voor de overblijvende leerlingen een overblijfruimte ter beschikking stellen. De leerlingen moesten in de gelegenheid worden gesteld onder toezicht de middagpauze in het schoolgebouw en op het terrein van de school door te brengen.

Uit onderzoek is gebleken dat het in de oude situatie voor ouders en bevoegde gezagsorganen niet duidelijk was wie de formele verantwoordelijkheid had voor het overblijven. Volgens de Memorie van Toelichting ligt hierin de aanleiding voor de wetwijziging. Deze beoogt helderheid in de formele verantwoordelijkheid te scheppen en beoogt instemmingsrecht te geven aan de oudergeleding van de medezeggenschapsraad over de manier waarop het overblijven wordt georganiseerd.

Door de wetwijziging zijn de besturen meer dan een voorwaardenstellend orgaan geworden. Vanaf 1 augustus 2006 zijn zij formeel verantwoordelijk voor de tussenschoolse opvang. Zij moeten er voor zorgen dat de mogelijkheid tot tussenschoolse opvang wordt geboden als er ouders zijn, die van deze opvang voor hun kind gebruik willen maken. Door de wetwijziging moet het bevoegd gezag een aansprakelijkheidsverzekering voor overblijfkrachten afsluiten. Alleen in geval een school godsdienstige of levensbeschouwelijke bezwaren heeft en dit de ouders heeft medegedeeld, kan er ontheffing verleend worden voor de verplichte wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van overblijfkrachten.

In de wet worden verder enkele kwaliteitseisen aan de opvang gesteld. Deze zijn: ten minste de helft van de toezichthouders heeft met ingang van 1 augustus 2011 een scholing gevolgd en de overblijfruimte dient veilig en kindvriendelijk te zijn. Daarnaast moet de school samen met de ouders tot een goede regeling voor de tussenschoolse opvang komen. De oudergeleding van de medezeggenschapsraad en het bestuur moeten afspraken maken over de invulling van het tussenschoolse opvang. Hiervoor zijn wettelijk geen nadere voorschriften of kwaliteitseisen gegeven. Bij de afspraken valt volgens de Memorie van Toelichting te denken aan de organisatie van de tussenschoolse opvang, de kwaliteit van het tussenschoolse opvang, de pedagogische aanpak, de groepsgrootte, het veiligheidsbeleid, de financiën, de professionalisering van overblijfkrachten enzovoort. De kosten die aan tussenschoolse opvang verbonden zijn, komen voor rekening van de ouders of verzorgers.

In art. 13 WPO staat een opsomming van onderwerpen die in de schoolgids moeten staan. Over de tussenschoolse (en inmiddels ook de buitenschoolse) opvang staat in artikel 13 vermeld dat de schoolgids informatie bevat over: 'de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld in artikel 45, worden georganiseerd'. De afspraken over onder meer de tussenschoolse opvang die de school en ouders maken, moeten daarom in de schoolgids worden opgenomen.

De wetswijziging past binnen het beleid van de overheid dat de samenhang tussen verschillende voorzieningen voor jongeren van nul tot twaalf jaar stimuleert. Het doel van het overheidsbeleid is een sluitend dagarrangement te bieden, zodat ouders minder belemmeringen voelen deel te nemen aan het arbeidsproces. De school is de centrale schakel geworden tussen de verschillende organisaties.

1.2 Aanleiding tot het onderzoek

De gevolgen van de nieuwe wetgeving hebben in de media veel aandacht gehad. In de Tweede Kamer zijn vragen aan de minister gesteld over de invulling en uitvoering van de wetgeving. De inspectie is daarom nagegaan of de schoolgidsen met betrekking tot de tussenschoolse opvang voor ouders voldoende informatie bevatten en welke veranderingen in de schoolgidsen in drie navolgende schooljaren zichtbaar zijn. Daarbij is de informatie in de schoolgidsen 2005/2006 als vertrekpunt genomen omdat de wetswijziging in het schooljaar 2006/2007 van kracht is geworden. Om op langere termijn uitspraken te kunnen doen en de scholen de kans te geven om de wetswijziging te laten bezinken is ook het schooljaar 2007/2008 in het onderzoek betrokken.

2 Het onderzoek

2.1 De onderzoeksvragen

Jaarlijks ontvangt de inspectie van scholen de schoolgids voor het komende schooljaar. Deze bevat informatie die relevant is voor de ouders. In artikel 13 van de WPO staat dat de schoolgids informatie moet bevatten over de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld in artikel 45, worden georganiseerd. De wetgeving geeft in artikel 45 van de WPO met betrekking tot de tussenschoolse opvang enkele voorschriften. Het betreft: scholing van het personeel, veiligheid van overblijfruimte, verzekering voor wettelijke aansprakelijkheid van de toezichthouder en de wijze van tot stand komen van een overblijfaanpak. Verder zijn er geen criteria opgenomen waaraan tussenschoolse opvang moet voldoen. De ouders moeten samen met het bevoegd gezag hier nadere afspraken over maken.

Omdat de schoolgids in eerste instantie een document is dat dient als informatiebron voor ouders/verzorgers en leerlingen verwacht de inspectie dat de schoolgids voldoende informatie bevat om een goed en helder beeld van de school te krijgen. Naast de bovengenoemde wettelijke voorschriften acht de inspectie het voor ouders informatief als de schoolgids melding maakt wie het overblijven organiseert, wat de kosten voor het overblijven zijn en hoe de praktische invulling van het overblijven er uitziet. Daarbij valt te denken aan de activiteiten, gedragsregels en het veiligheidsbeleid. Bij het onderzoek is derhalve ook naar deze punten gekeken.

De hoofdvraag van het onderzoek is:

Wat is er als gevolg van de nieuwe wetgeving tussenschoolse opvang in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd?

Daarbij zijn voor de drie achtereenvolgende schooljaren de volgende vragen gesteld:

- staat de overblijfregeling in de schoolgids?
- is vermeld wie het overblijven/de tussenschoolse opvang organiseert?
- is vermeld hoe de aansprakelijkheid/verzekering is geregeld?
- worden de kosten van het overblijven/de tussenschoolse opvang vermeld?
- wat zijn de kosten voor het overblijven/ de tussenschoolse opvang?

Voor de schooljaren 2006/2007 en 2007/2008 zijn bovendien vragen opgenomen over de rol van de ouders via de MR en de melding van de verschoven verantwoordelijkheid:

- wordt er melding gemaakt dat de verantwoordelijkheid van de tussenschoolse opvang per 1 augustus 2006 bij het bestuur ligt?
- vermeldt de schoolgids of de oudergeleding van de MR met de regeling heeft ingestemd?

Daarnaast zijn de schoolgidsen geanalyseerd op de praktische invulling van de tussenschoolse opvang. Hierbij is gekeken of in de schoolgids melding wordt gemaakt van de overblijfruimte, activiteiten, gedragsregels en het veiligheidsbeleid.

2.2 Onderzoeksopzet

Om antwoord te krijgen op deze vragen heeft de inspectie schoolgidsen geanalyseerd. Het onderzoek is gebaseerd op de informatie uit de schoolgidsen van de schooljaren 2005/2006, 2006/2007 en 2007/2008. Daarbij is het schooljaar 2005/2006 als nulmeting opgenomen, omdat de huidige regeling inzake het overblijven (de tussenschoolse opvang) toen nog niet gold. Om een representatief beeld te krijgen is een steekproef van 82 scholen genomen. Bij de steekproef is gelet op de representativiteit. Daarbij zijn denominatie, schoolgrootte, regionale verdeling en leerlingpopulatie in acht genomen.

Aan de hand van een analyse-instrument zijn de schoolgidsen bekeken. Deze data zijn ingevoerd en geanalyseerd. De bevindingen worden beschreven in hoofdstuk 3.

3 Bevindingen

Uit analyses blijkt dat de resultaten van de 82 scholen representatief zijn op leerlingpopulatie, schoolgrootte, denominatie en regionale verdeling. Van deze scholen zijn de schoolgidsen van drie achtereenvolgende jaren bekeken.

Bij het interpreteren van de bevindingen dient nog het volgende te worden bedacht. De omvang van de steekproef is relatief klein. Dit betekent dat de genoemde percentages met de nodige omzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Omdat de steekproef relatief klein is wordt pas van een verandering tussen beide schooljaren gesproken als er een verschil van 10 procent of meer te zien is. De onderzoeksresultaten worden per vraag weergegeven in nominale aantallen en percentages. Als de aantallen erg klein zijn, is soms voor een andere systematiek gekozen.

3.1 Regeling tussenschoolse opvang in de schoolgids

Voor ouders en leerlingen is het van belang te weten of de school tussenschoolse opvang aanbiedt. Per schoolgids is gekeken of in de gids vermeld staat of en op welke manier de school voorzieningen voor de opvang heeft getroffen.

Tabel 3.1 Percentage schoolgidsen dat de overblijfregeling vermeldt

	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=82)	%	(n=82)	%	(n=82)	%
Regeling	75	92	77	94	75	92

De schoolgids bevat vrijwel altijd informatie over de tussenschoolse opvang. Als dat niet het geval is, is niet altijd duidelijk waarom de school deze niet in de schoolgids heeft opgenomen. In een aantal gevallen hanteert de school een continurooster. Bij een continurooster blijven alle leerlingen tussen de middag op school. Hierdoor is het niet nodig een aparte regeling in de schoolgids op te nemen. Een school meldt in haar schoolgids van 2005/2006 en 2006/2007 bij de regeling voor de tussenschoolse opvang dat ouders geen behoefte hebben aan deze opvang. In het schooljaar 2007/2008 heeft deze school wel een regeling voor de tussenschoolse opvang opgenomen.

3.2 Organisatie

De meeste scholen die de overblijfgeregeling in hun schoolgids vermelden, informeren de ouders via de schoolgids over wie de tussenschoolse opvang organiseert.

Tabel 3.2a Percentage schoolgidsen waarin vermeld staat wie het overblijven organiseert

	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=74)	%	(n=76)	%	(n=75)	%
Organisatie	59	80	58	76	71	95

De verwachting was dat bij de start van de tussenschoolse opvang meer scholen dan voorheen in hun schoolgids zouden vermelden wie de tussenschoolse opvang organiseert. In 2007/2008 is deze stijging te zien.

Van de scholen die in hun schoolgids de overblijfgeregeling beschrijven, meldt in 2006/2007 een iets kleiner percentage (4 procent) dan het schooljaar daarvoor wie de tussenschoolse opvang organiseert. Mogelijk komt dit doordat op het moment van het ter perse gaan van de schoolgids de organisatie van de opvang, die voldoet aan de nieuwe regelgeving, nog niet rond was. Meerdere malen is in een schoolgids aangegeven dat in verband met de nieuwe wetgeving in de loop van het jaar de organisatie zal veranderen.

De bovenstaande hypothese wordt bevestigd door gegevens uit de schoolgidsen van het jaar daarop. Scholen hebben de tijd gekregen om de tussenschoolse opvang goed te implementeren en te beschrijven in de schoolgids. Bijna alle scholen, die een regeling voor tussenschoolse opvang in de schoolgids hebben staan, melden ook wie de opvang organiseert. De vier scholen waarbij uit de schoolgids 2007/2008 niet duidelijk blijkt wie de tussenschoolse opvang organiseert, verwijzen naar een aparte overblijfgeregeling.

In tabel 3.2b wordt aangegeven welke personen of instanties blijkens de schoolgids de tussenschoolse opvang organiseren.

Tabel 3.2b: Personen/instanties die de tussenschoolse opvang organiseren

De tussenschoolse opvang wordt georganiseerd door:	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=59)	%	(n=58)	%	(n=71)	%
Ouders op vrijwillige of betaalde basis	46	78	40	69	31	44
Leerkrachten of personeelsleden	4	7	6	10	4	6
Professionele overblijfkrachten op school of extern bedrijf	5	8	6	10	18	25
Anders	4	7	6	10	18	25

Ten opzichte van 2005/2006 is er een verschuiving zichtbaar in de inzet van ouders bij de tussenschoolse opvang. De opvang in 2005/2006 werd in 78 procent van de scholen door ouders georganiseerd. In 2006/2007 is dit nog maar in 69 procent van de scholen het geval. Deze daling zet zich in het schooljaar 2007/2008 voort naar 44 procent. Er is een verandering gaande in de manier waarop scholen de tussenschoolse opvang invullen.

Soms wordt in de schoolgids vermeld of ouders een vergoeding ontvangen voor de opvang of op vrijwillige basis participeren. Het is echter vaak onduidelijk of ouders wel of niet een vergoeding ontvangen.

Scholen vullen op verschillende manieren de organisatie, die eerst door ouders werd vervuld, in. Er is voornamelijk een toename zichtbaar van het aantal scholen dat een professionele instantie inschakelt voor de tussenschoolse opvang. Het aantal scholen waarbij alleen de leerkrachten zich tussen de middag over de leerlingen ontfermen, is nagenoeg gelijk gebleven.

Het aantal scholen, dat gebruik maakt van het inhuren van professionele krachten of externe bedrijven, groeit. In schooljaar 2006/2007 werd hier maar door 10 procent van de scholen gebruik van gemaakt. In 2007/2008 is dit aantal gegroeid naar 25 procent, een kwart van de scholen.

3.3 Aansprakelijkheid/verzekering

Volgens art. 45 WPO draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat degene die met het toezicht op de leerlingen wordt belast, voor wettelijke aansprakelijkheid verzekerd is. De inspectie heeft onderzocht welk percentage scholen in de schoolgids melding maakt van de wijze waarop de toezichthouders tijdens de tussenschoolse opvang zijn verzekerd. Soms staat er een apart hoofdstuk in de schoolgids over verzekeringen. In die gevallen is specifiek gekeken of duidelijk vermeld staat dat de toezichthouders of vrijwilligers ook onder de verzekering vallen. Daarom zijn alle schoolgidsen bekeken en niet alleen de groep die ook een regeling voor de tussenschoolse opvang in de schoolgids heeft opgenomen.

Tabel 3.3: Percentage schoolgidsen waarin vermeld staat hoe de aansprakelijkheid/verzekering is geregeld

	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=82)	%	(n=82)	%	(n=82)	%
Aansprakelijkheid/verzekering	43	52	39	48	35	43

Hoewel het onder meer de bedoeling van de wetgever is geweest meer helderheid te scheppen over de wettelijke aansprakelijkheid, blijkt dat er een daling van 9 procent zichtbaar is. Hoewel scholen verplicht zijn de aansprakelijkheid te regelen, is uit de schoolgids vaak niet op te maken of en hoe een kind verzekerd is tijdens de tussenschoolse opvang. Wie is er bijvoorbeeld aansprakelijk indien de opvang wordt georganiseerd door een extern bedrijf?

3.4 Kosten

Voor ouders is het relevant vooraf inzicht te hebben in de kosten voor de tussenschoolse opvang. De inspectie vindt het daarom van belang dat de kosten in de schoolgids vermeld staan.

Tabel 3.4a Percentage scholen dat de kosten in de schoolgids vermeldt

	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=74)	%	(n= 76)	%	(n=75)	%
Kosten	59	80	55	72	54	72

Er is een daling (8 procent) zichtbaar tussen het aantal schoolgidsen in 2005/2006 en 2006/2007 dat melding maakt van de kosten. In 2007/2008 stabiliseert dit echter. Mogelijk informeert een toenemend aantal scholen de ouders door middel van een nieuwsbrief of aparte bijlage over de tussenschoolse opvang

Als de kosten vermeld staan, is er gekeken naar de hoogte van de kosten. De kosten zijn opgenomen in tabel 3.4b. Bij de analyses is geen rekening gehouden met kortingsregelingen die sommige scholen hanteren indien er bijvoorbeeld meerdere kinderen uit een gezin gebruik maken van de opvangregeling.

Veel scholen geven naast de prijs per keer ook aan dat ouders een abonnement of strippenkaart kunnen nemen. De prijzen liggen dan lager.

Tabel 3.4b Gemiddelde kosten per keer

	2005/2006	2006/2007	2007/2008
	(n=52)	(n=48)	(n=46)
	1,40 euro	1,44 euro	1,49 euro

De kosten die met de opvang gemoeid zijn, zijn gestegen met 6,4 procent. Deze cijfers dienen wel met de nodige omzichtigheid te worden geïnterpreteerd, aangezien het om zeer kleine aantallen gaat. Opmerkelijk is dat de kosten van de opvang in de randstad (gemiddeld €1,63 per keer in schooljaar 2007/2008) hoger zijn dan in de rest van Nederland (€1,46 per keer in schooljaar 2007/2008). Ouders van wie de kinderen elke dag, met uitzondering van de woensdagmiddag, tussen de middag op school blijven, waren in schooljaar 2007/2008 gemiddeld ruim 200 euro kwijt.

3.5 Verantwoordelijkheid en MR

In augustus 2006 werd ook de WMO aangepast en wel in die zin dat de oudergeleding van de medezeggenschapsraad instemmingsbevoegdheid kreeg ten aanzien van de vaststelling of wijziging van de wijze waarop de overblijfsvoorziening wordt georganiseerd. De achtergrond hiervan is dat de wijziging van de WPO, waarbij de verantwoordelijkheid bij het schoolbestuur werd belegd, met zich mee bracht dat de medezeggenschap ook op de tussenschoolse opvang van kracht werd. Volgens de nu geldende WMS is het eveneens zo dat de oudergeleding instemmingsbevoegdheid heeft ten aanzien van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de tussenschoolse opvang.

Tabel 3.5a Percentage scholen dat melding maakt van de verantwoordelijkheden van het bevoegd gezag ten aanzien van de TSO

	2006/2007		2007/2008	
	(n= 76)	%	(n=75)	%
Verantwoordelijkheid	15	20	17	23

Van de scholen die de nieuwe regeling op de tussenschoolse opvang in hun schoolgids hebben opgenomen, zijn er maar weinig die melden dat er per 1 augustus 2006 verandering is gekomen in de verantwoordelijkheid voor de opvang tussen de middag. Uit slechts 20 procent van de gidsen valt op te maken dat de verantwoordelijkheid voor de tussenschoolse opvang nu bij het bevoegd gezag ligt. Ook de rol van de MR is uit slechts weinig schoolgidsen op te maken.

De inspectie is nagegaan of uit de schoolgids op te maken valt of de oudergeleding van de MR met de regeling heeft ingestemd. Dit kan bijvoorbeeld doordat in de schoolgids hiervan melding wordt gemaakt of doordat de MR de schoolgids heeft ondertekend. In de tabellen 3.5b en 3.5c staan de bevindingen.

Tabel 3.5b Percentage schoolgidsen dat vermeldt dat de MR heeft ingestemd met de regeling TSO

	2006/2007		2007/2008	
	(n= 76)	%	(n=75)	%
Instemming MR	5	7	8	11

Tabel 3.5c Percentage scholen waarbij via de schoolgids te achterhalen valt of de MR heeft ingestemd

Is de instemming te achterhalen?	2006/2007		2007/2008	
	(n= 71)	%	(n=67)	%
Ja, ondertekening SG door oudergeleding MR	10	14	20	30
Nee	61	86	47	70

Slechts in een gering aantal gevallen staat apart in de schoolgids vermeld dat de oudergeleding van de MR heeft ingestemd met de regeling voor de tussenschoolse opvang.

Een deel van de gidsen is wel ondertekend door de MR. Indirect kan worden opgemaakt dat de oudergeleding van de MR instemming heeft verleend met de regeling als zij de schoolgids heeft ondertekend. Uit de gegevens mag niet worden geconcludeerd dat in de overige gevallen geen instemming is verleend.

3.6 Praktische invulling

Hoewel de wetgever niet of nauwelijks eisen stelt aan de praktische invulling van de tussenschoolse opvang, wordt wel gesteld dat de invulling in overleg met de ouders moet worden vormgegeven. Bij de praktische invulling valt te denken aan de overblijfruimte, activiteiten, gedragsregels en het veiligheidsbeleid.

Tabel 3.6a Praktische invulling van de TSO

	2005/2006		2006/2007		2007/2008	
	(n=74)	%	(n= 76)	%	(n=75)	%
Praktische uitvoering	44	60	39	51	40	53

lets meer dan de helft van de scholen die in de schoolgids aandacht besteden aan de tussenschoolse opvang, meldt iets over de praktische invulling. Het gaat dan om de ruimte waar de leerlingen tussen de middag verblijven en/of om de activiteiten die georganiseerd worden en/of om de gedrags- en veiligheidsregels.

Tabel 3.6b Aantal schoolgidsen waarin melding wordt gemaakt van de praktische invulling

	2005/2006	2006/2007	2007/2008
	(n=44)	(n=39)	(n=40)
Gedragsregels/ veiligheid	32	27	33
Overblijfruimte	26	22	27
Activiteiten	27	27	27

Als er in de schoolgids aandacht wordt geschonken aan de praktische invulling van de opvang gaat dit het vaakst over (gedrags)regels om zodoende de veiligheid van de leerlingen te waarborgen.

De meeste aandacht gaat uit naar het gedrag van de leerling, naar de voeding en naar de veiligheid buiten het schoolgebouw. Leerlingen moeten bijvoorbeeld op het plein blijven. In de schoolgids wordt weinig aandacht besteed aan het veiligheidsbeleid tijdens de tussenschoolse opvang. Er wordt weinig aandacht geschonken aan de (gedrags)eisen van de toezichthouders of de relatie tussen het aantal leerlingen en het aantal toezichthouders. Ondanks de eis van de overheid dat minstens de helft van de overblijfkrachten in 2011 een opleiding heeft, wordt in 2006/2007 en 2007/2008 respectievelijk maar in acht en vijf schoolgidsen aangegeven dat de school deels geschoolde toezichthouders heeft of daarnaar streeft. Slechts een enkele school meldt dat er een veiligheidsplan voor de tussenschoolse opvang aanwezig is.

Op de meeste scholen spelen de leerlingen na het eten met mooi weer buiten en met slecht weer binnen. Sommige scholen maken in de schoolgids melding van aparte activiteiten, zoals het lezen van boeken of lesmateriaal, computeren of gezelschapsspellen spelen, het bekijken van video of een creatieve activiteit als knutselen en tekenen. Het programma tijdens het overblijven staat meestal los van het onderwijsprogramma op school.

Uit de schoolgidsen van 2007/2008 blijkt dat meer dan 80 procent van de scholen de leerlingen opvangt buiten hun leslokaal.

4 Conclusies

Omdat de steekproef klein is, moeten de uitkomsten met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd. Toch zijn er verschuivingen van 10 procent of meer zichtbaar. In eerste instantie wordt hieronder ingegaan op het informatieve gehalte van de schoolgidsen. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de vraag of er een verandering zichtbaar is. Ten slotte wordt de hoofdvraag beantwoord.

In eerste instantie is gekeken of de schoolgids voldoende informatie verschaft die voor ouders van belang is. Hieronder staat aangegeven welke informatie wordt verstrekt en welke informatie in de schoolgidsen onderbelicht blijft.

Hoewel de steekproef klein is, blijkt dat uit verreweg de meeste gidsen valt op te maken of de school tussenschoolse opvang aanbiedt. Ook wordt vermeld wie de opvang organiseert en wat de kosten van de opvang zijn. De kosten voor ouders blijken de afgelopen drie jaar met ruim 6 procent te zijn gestegen.

Hoewel het onder meer de bedoeling van de wetgever is geweest meer helderheid te scheppen over de aansprakelijkheid, wordt er in circa de helft van de schoolgidsen aandacht geschonken aan de aansprakelijkheidsverzekering van de toezichthouders. Hoewel de medezeggenschapsregeling is aangepast om de MR aparte verantwoordelijkheden te geven, is de rol van de MR vaak niet via de schoolgids te achterhalen. Het is hierdoor meestal niet te achterhalen of de ouders met de regeling hebben ingestemd.

Ook de verantwoordelijkheid van het bestuur zou vaker aan de orde gesteld kunnen worden.

In de schoolgids zou ook vaker aandacht gegeven kunnen worden aan de praktische invulling van de middagpauze, bijvoorbeeld aan de activiteiten, gedragsregels en het veiligheidsbeleid. Met name het veiligheidsbeleid verdient meer aandacht. Ondanks de in de WPO opgenomen zorgplicht van het bevoegd gezag voor onder meer het tot stand komen van een overblijfaanpak en voor het voorzien van overblijven in een veilige en kindvriendelijke ruimte, meldt slechts een enkele school dat er een veiligheidsplan voor de tussenschoolse opvang aanwezig is. Ook de (gedrags)eisen van de toezichthouders of de relatie tussen het aantal leerlingen en het aantal toezichthouders is onderbelicht. Ondanks de eis van de overheid dat minstens de helft van de overblijfkrachten in 2011 een opleiding moet hebben, wordt in 2006/2007 en 2007/2008 respectievelijk maar in acht en vijf schoolgidsen aangegeven dat de school deels geschoolde toezichthouders heeft of daarnaar streeft.

In tweede instantie is gekeken naar de hoofdvraag of de informatievoorziening voor ouders en leerlingen is veranderd. Om te zien of een verschuiving heeft plaatsgevonden, is eerst naar de informatie in de schoolgidsen gekeken die geschreven zijn voor de wetswijziging van 1 augustus 2006. Deze informatie is vergeleken met de schoolgidsen van het schooljaar 2006/2007 en van het schooljaar 2007/2008.

Omdat de steekproef klein is, spreken we van een verandering als er tussen jaren een verschil van 10 procent of meer is. Uit de analyses blijkt dat de volgende veranderingen hebben plaatsgevonden.

Het aantal schoolgidsen dat informatie verschaft over wie de tussenschoolse opvang organiseert, is in 2007/2008 ten opzichte van 2005/2006 meer dan 10 procent gestegen (was in 2005/2006 80 procent, in 2006/2007 76 procent en is in 2007/2008 95 procent). Een toenemend aantal scholen blijkt ervoor te kiezen de opvang door een extern bedrijf te laten organiseren (was in 2005/2006 8 procent, in 2006/2007 10 procent en is in 2007/2008 25 procent). Het aantal situaties waarin volgens de schoolgidsen de tussenschoolse opvang wordt georganiseerd door ouders (betaald of vrijwillig), is in de afgelopen drie schooljaren aanmerkelijk gedaald (was in 2005/2006 78 procent, in 2006/2007 69 procent en is in 2007/2008 44 procent).

Samenvattend: op de hoofdvraag van dit onderzoek, te weten: *Wat is er als gevolg van de nieuwe wetgeving tussenschoolse opvang in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd?* kan dus worden geantwoord dat een toenemend aantal scholen ervoor kiest de opvang door een extern bedrijf te laten organiseren. Het aantal situaties waarin ouders de tussenschoolse opvang op vrijwillige of betaalde basis verzorgen, is aanmerkelijk gedaald. Voorts bevatten beduidend meer schoolgidsen (ca. 95 procent) informatie over wie de tussenschoolse opvang organiseert

Colofon

Auteursrecht voorbehouden

Gehele of gedeeltelijke overneming of reproductie van de inhoud van deze uitgave op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking.

Productie

Afdeling Communicatie, Inspectie van het Onderwijs

Vormgeving

Blik grafisch ontwerp, Utrecht

Drukwerk

Roto Smeets GrafiServices, Utrecht

Uitgave

Inspectierapport 2008-21

Juli 2007

Verkoopprijs € 8,00

Exemplaren van deze publicatie zijn telefonisch te bestellen bij de Postbus 51 Infolijn.

Postbus 51-nummer 22BR2008B021

ISBN: 978-90-8503-121-5

Telefoonnummer 0800 - 8051 (gratis),

elke werkdag van 8.00-20.00 uur

of via internet op www.postbus51.nl

Deze publicatie staat ook op internet:

www.onderwijsinspectie.nl

